

СИЛАБУС ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ

ФІЗИКО-ХІМІЧНІ МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ В ҐРУНТОЗНАВСТВІ І АГРОХІМІЇ

спеціальність	103 Науки про Землю	обов'язковість дисципліни	обов'язкова
освітня програма	«Науки про Землю (Моніторинг геосистем та ГІС-технології)»	факультет	агрономії та захисту рослин
освітній рівень	перший (бакалаврський)	кафедра	агрохімії

ВИКЛАДАЧ

Свіщова Яна Олександрівна

Вища освіта – спеціальність хімік
Науковий ступінь - кандидат хімічних наук 02.00.04 Фізична хімія
Вчене звання - доцент кафедри загальної хімії
Досвід роботи – більше 10 років
Показники професійної активності з тематики курсу:

- авторка більше 5 методичних розробок;
- керівник НДР 0121U110898;
- співавторка навчального посібника;
- співавторка тематичних публікацій;
- учасниця наукових і методичних конференцій.

телефон	0662546512	електронна пошта	svishchova.yana@ukr.net	дистанційна підтримка	Moodle

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО ОСВІТНЮ КОМПОНЕНТУ (ДИСЦИПЛІНУ)

Мета	формування системи знань з основ фізико-хімічних методів аналізу, вміння провести раціональний вибір способу вирішення конкретної аналітичної задачі, набуття навичок правильного і точного виконання аналітичних операцій для застосування їх у наступній професійній діяльності
Формат	лекції, практичні заняття, самостійна робота
Обсяг і форми контролю	4 кредити ECTS (120 годин): 30 годин лекції, 30 годин практичні; модульний контроль (2 модулі) підсумковий контроль – екзамен.
Вимоги викладача	вчасне виконання завдань, активність

ВІДПОВІДНІСТЬ СТАНДАРТУ ОСВІТИ І ОСВІТНІЙ ПРОГРАМІ

Компетен- тності	ЗК.03. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. ЗК.08. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями. ФК.02. Здатність застосовувати базові знання фізики, хімії, біології, екології, математики, інформаційних технологій тощо при вивченні Землі та її геосфер. ФК.03. Здатність здійснювати збір, реєстрацію і аналіз даних за допомогою відповідних методів і технологічних засобів у польових і лабораторних умовах. ФК.04. Здатність застосовувати кількісні методи при дослідженні геосфер. ФК.10. Здатність ідентифікувати та класифікувати відомі і реєструвати нові об'єкти у геосферах, їх властивості та притаманні їм процеси.	Програмні результати навчання	ПР.01. Збирати, обробляти та аналізувати інформацію в області наук про Землю. ПР.05. Вміти проводити польові та лабораторні дослідження. ПР.07. Застосовувати моделі, методи і дані фізики, хімії, біології, екології, математики, інформаційних технологій тощо при вивченні природних процесів формування і розвитку геосфер. ПР.08. Обґрунтовувати вибір та використовувати польові та лабораторні методи для аналізу природних та антропогенних систем і об'єктів. ПР.09. Вміти виконувати дослідження геосфер за допомогою кількісних методів аналізу. ПР.10. Аналізувати склад і будову геосфер (у відповідності до спеціалізації) на різних просторово-часових масштабах. ПР.15. Уміти обирати оптимальні методи та інструментальні засоби для проведення досліджень, збору та обробки даних

СТРУКТУРА ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ (ДИСЦИПЛІНИ)

Модуль 1. ОПТИЧНІ МЕТОДИ АНАЛІЗУ

Лекція 1.	Загальна характеристика фізико-хімічних методів аналізу	ПЗ 1	Вибір методу аналізу природного об'єкту	Самостійна робота	Методи розділення і концентрування Різновиди спектроскопічних методів аналізу. Молекулярна абсорбційна спектроскопія.
Лекція 2	Методи розділення і концентрування	ПЗ 2	Підготовка проби для аналізу. Маскування заважаючих компонентів		
Лекція 2.	Різновиди спектроскопічних методів аналізу.	ПЗ 3	Визначення кольоровості води		
Лекція 3.	Молекулярна абсорбційна спектроскопія.	ПЗ 4	Визначення вмісту Купруму в розчині.		
		ПЗ 5	Визначення вмісту ортофосфатів в воді.		
		ПЗ 6	Фотометричне визначення Fe^{3+} у формі тіоціанатного комплексу		

Модуль 2. ЕЛЕКТРОХІМІЧНІ МЕТОДИ АНАЛІЗУ

Лекція 5.	Електрохімічні методи аналізу.	ПЗ 7	Визначення обмінної кислотності ґрунтів.	Самостійна робота	Потенціометричні методи аналізу. Кондуктометричний аналіз.
		ПЗ 8	Визначення кількості нітратів, хлоридів, флуоридів методом прямої потенціометрії		
Лекція 6.	Потенціометричні методи аналізу.	ПЗ 9	Дослідження іонного обміну в ґрунті методом потенціометричного титрування.		
		ПЗ 10	Оцінка ХПК води.		
Лекція 7.	Кондуктометричний аналіз.	ПЗ 11	Оцінка загального вмісту іонів в ґрунтових витяжках.		

ОСНОВНА ЛІТЕРАТУРА ТА МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ

Література

1. Аналітична хімія: посібник / В.А. Копілевич, В.Є. Косматий, Л.В. Войтенко та ін. Київ: Фенікс, 2004. 300 с.
2. Болотов В.В. Аналітична хімія: навчальний посібник / В.В. Болотов. Рівне: НУВГП, 2004. –480 с.
3. Загальна та біонеорганічна хімія: підручник / О.І. Карнаухов, Д.О Мельничук, К.О. Чеботько, В.А. Копілевич. Вінниця: Нова книга, 2003. 544с.
4. Турчин П.Ф. Фізична та колоїдна хімія: підручник / П.Ф. Турчин. Рівне: НУВГП, 2008. 269 с.
5. «Органічна хімія»: підручник / В.Я. Чирва, С.М. Ярмолюк, Н.В. Толкачова, О.Є. Земляков. Львів: БаК, 2009. 996 с.

Методичне забезпечення

1. Свіщова Я.О., Дубина О.М., Хименко Н.Л. Хімія: посібник для здобувачів галузей знань 20 «Аграрні науки і продовольство» та 10 «Природничі науки». Харків: ХНАУ, 2021. 302 с.
2. Свіщова Я.О. Аналітична хімія: практикум з кількісного аналізу для вечірнього практикуму студентів за напрямками підготовки «Агрономія», «Екологія, охорона навколишнього середовища та збалансоване природокористування» / О.Є. Васюков, Я.О. Свіщова. Харків: ХНАУ, 2011. 61 с.
3. Свіщова Я.О. Експериментальні основи хімічних методів аналізу в сільському господарстві: методичні вказівки до самостійної роботи для здобувачів спеціальностей 202 «Захист і карантин рослин», 101 «Екологія» / Я.О. Свіщова, О.М. Дубина. Харків: ХНАУ, 2018. 33 с.
4. Свіщова Я.О. Експериментальні основи хімічного аналізу в сільському господарстві: посібник / Я.О. Свіщова, Н.Л. Хименко. Харків: ХНАУ, 2018. 160 с.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	ОцінкаECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90–100	A	відмінно	зараховано
82–89	B	добре	
75–81	C		
66–74	D		
60–65	E	задовільно	
35-59	FX	незадовільно з можливістюповторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковимповторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

НОРМИ АКАДЕМІЧНОЇ ЕТИКИ ТА ДОБРОЧЕСНОСТІ

Всі учасники освітнього процесу (в тому числі здобувачі освіти) повинні дотримуватися кодексу академічної доброчесності та вимог, які прописані у положенні «Про академічну доброчесність учасників освітнього процесу ДБТУ»: виявляти дисциплінованість, вихованість, поважати гідність один одного, проявляти доброзичливість, чесність, відповідальність.